

ЗМІНА ЕКОЛОГІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІЇ ВНАСЛІДОК ТРАНСФОРМАЦІЇ УГІДЬ

БОЖОК Вероніка Сергіївна

студентка 1-го курсу скороченого терміну

ОС Бакалавр

спеціальності «Геодезія і землеустрій»

Науковий керівник

ЗАЯЧКІВСЬКА Богдана Богданівна

к.е.н., асистент кафедри

геоінформатики і аерокосмічних

досліджень Землі

Національний університет

біоресурсів і природокористування України,

м. Київ, Україна,

b_zayachkivska@mubip.edu.ua

Про надмірний техногенний вплив на земельні ресурси свідчить показник екологічної стабільності території ($K_{ек.ст.}$), що негативно позначається на навколишньому природному середовищі. Коефіцієнт $K_{ек.ст.}$ оцінює вплив складу угідь (сільськогосподарські землі, забудовані, лісові, водні об'єкти та болота) на екологічну стабільність території й розраховується за формулою [1]:

$$K_{ек.ст.} = \frac{\sum K_i x P_i}{\sum P_i} x K_p, \quad (1)$$

де P_i – площа вгіддя і-го виду;

K_i – коефіцієнт екологічної стабільності вгіддя і-го виду;

K_p – коефіцієнт морфологічної стабільності рельєфу ($K_p=1$ для стабільних і $K_p=0,7$ для нестабільних територій).

Коефіцієнти екологічної стабільності окремих угідь, узяті за розрахунками І. Риторські та Е. Гойке [1], наступні: ліси і чагарникова рослинність – 1; болота – 0,79; водні об'єкти – 0,79; сінокоси – 0,62; пасовища – 0,68; рілля – 0,14; перелоги – 0,70; багаторічні насадження – 0,43; забудовані території, дороги, порушені землі – 0; інші землі (піски, яри, кам'яністі місцевості, звалища та ін.) – 0.

Якщо коефіцієнт екологічної стабільності території $K_{ек.ст.}$ нижчий 0,33 – землекористування екологічно нестабільне, від 0,34 до 0,50 – стабільно нестійке, в межах від 0,51 до 0,66 – середньої стабільності та у разі перевищення 0,67 – екологічно стабільне [2].

В період розприватизації земель Тишківська сільська рада була окремою адміністративною одиницею та мала в своєму земельному банку 3170 га. Відноситься до районів лісостепової зони, тому коефіцієнт морфологічної

стабільності рельєфу 1. Проте в її межах поширені карстові процеси, які впливають на стійкість території. Безумовно вони пов'язані з літологічним складом порід, просторовим їх розповсюдженням і потужністю покривних порід; впливають на ступінь та умови водопроникності; визначають умови взаємодії поверхневих і підземних вод та їх вплив на вимивання і накопичення порід, що карстуються; також вразливі до антропогенних чинників.

Склад земельного банку до трансформацій складав: забудовані землі – 344,4 га; водні об'єкти - 37,1 га; сади - 28,7 га; пасовище 137,1 га; інші сільськогосподарського призначення – 2622,7 га. Коефіцієнт екологічної стабільності території при такому складі угідь становить 0,158, та з урахуванням нестабільності територій, - 0,111. Землекористування екологічно нестабільне.

Відбулася наступна трансформація: сад 16,6 га переведено в ріллю; пасовище 50,5 га переведено в ріллю; рілля 35,1 га переведено в багаторічні насадження; пасовище 69,1 га переведено в багаторічні насадження; пасовище 2,6 га переведено в забудову. Після таких трансформацій коефіцієнт екологічної стабільності території набув значення – 0,145 (з урахуванням нестабільності 0,102), тобто знизився на 8,2%.

В межах Тишківської сільської ради поширені карстові процеси, які впливають на стійкість території. Вони впливають на ступінь та умови водопроникності; визначають умови взаємодії поверхневих і підземних вод та їх вплив на вимивання і накопичення порід, що карстуються; вразливі до антропогенних чинників.

а

б

Рис.1 Територія Тишківської сільської ради до адміністративно-територіального реформування (а – зареєстровані земельні ділянки та водна мережа; б- рельєф по траєкторії водного сполучення)

Від стійкості території в довгостроковій перспективі буде залежати водозабезпеченість регіону. Оскільки втрата поверхневих водних об'єктів призведе до незворотних процесів в усій екосистемі ландшафту.

Саме тому важливий розвиток геоінформаційних систем як ефективного інструменту взаємодії громадськості, контролюючих органів та інших зацікавлених сторін. ПІС здатна накопичувати, робити автоматизовані розрахунки та прогнозування та як правило в умовах строкатості природних

умов й інших факторів має розроблятися індивідуально для кожного органу місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Tretiak, A., Tretiak, R., Shkvar, M. (2011). *Metodychni rekomendatsii z otsinky ekolohichnoi stabilnosti ahrolandshaftiv ta silskohospodarskoho zemlekorystuvannia : metod. Rekomen* [Methodological recommendations for assessing the ecological stability of agricultural landscapes and agricultural land use]. Kyiv : Instytut zemleustroi UAAN. 15 p. (in Ukr.).
2. Borshchevskyi, P., Cherniuk, M., Zaremba, V. (1998). *Pidvyshchennia efektyvnosti vykorystannia, vidtvorennia i okhorony zemelnykh resursiv rehionu* [Increasing the efficiency of use, reproduction and protection of land resources of the region]. Kyiv : Ahrama nauka. 240 p. (in Ukr.).

УДК 528.4:355.422(1-81)

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

«GEOPOINT»

6-7 березня 2025 року

**PROCEEDINGS OF INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL
CONFERENCE**

«GEOPOINT»

6-7 March 2025

Тези опубліковано в авторській редакції

*Автори матеріалів
НЕСУТЬ ПОВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ*

За точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей